

Ivan Carbonell Iglesias
Si un dia
oblidge recordar

Premi de Narrativa
Blai Bellver

LECTÈCTICA

bromera

A PROPÒSIT DE L'UNICORN

Recordaré sempre aquells ulls negres que brillaven en la foscor del pub, entre els llums i els colors iridescents dels vidres dels gots; aquella última nit amb la música que tot ho omplia. Vam ser feliços, potser com mai ja no ho vam ser, i això ho he sabut temps després, quan han passat els anys i en la memòria ha quedat aquell viatge i aquell país com el moment que guardàriem per a sempre si un dia haguérem de triar entre els records i conservar-ne només un. Aquella empremta absoluta en el cor es deu –ara ho sé– al fet que deixàrem enrere l'adolescència en aquella illa, en aquella última nit a Irlanda. Va ser la nit del ball i la nit de les notes del piano surant de fons; la de les figures entrelaçades que ballaven i la de les gents que van en grup al bany; la de les rialles i la de la gatzara que omplia l'ambient, soroll de crits i de veus alegres, idiomes que es mesclaven en la nit de la confusió i del desig. Última nit a Irlanda. Quan han passat els anys hem buscat altres viatges i altres persones, arenes d'altres illes. Itàlia, Formentera, Normandia, San Francisco, Berlín, el sud de França, el fred d'Escòcia, la interminable ciutat d'Istanbul o del Caire, País de Gal·les, Copenhaguen... Però per molts anys que han passat i per moltes fronteres que entre tots hem recorregut sempre ha quedat enrere aquella nit i aquell país, com un record viu en el temps, encara irresolt. Ara és quan per fi entenc per quina raó mai no es va tancar del tot dins de mi aquell viatge i per què va perdurar en la meua memòria com una constant a la qual he tornat sempre quan he fet recompte de

solituds. Ara ho sé, ara que transite una altra frontera de la vida, sense els amics, tot sol, ara que aquell temps s'ha marcit també com l'última flor que quedava al jardí de la meua memòria. Sí, el meu jardí ple de pètals de records entre els quals sempre han brillat els ulls negres que aquella nit vaig veure apagats després d'haver-los vist brillar tants dies. Per què s'apaguen les mirades?

La meua obsessió per Oxford va començar abans d'Irlanda. Va començar quan jo era adolescent, abans que jo sabera que contemplava una imatge de la ciutat en un llibre de text de llengua anglesa. És el llibre de text de segon de BUP, un curs abans del viatge estival a Irlanda. Recorde clara la fotografia; una imatge de cúpules i d'agulles, de prats verds que envoltaven edificis. En algun racó de la casa conserve aquella foto que vaig guardar per esbrinar quin era el lloc el nom del qual enlloc no es deia. Hauria d'haver preguntat a la professora per aquella foto, però no ho vaig fer, per vergonya o perquè la pregunta era absurda o perquè potser ella tampoc no ho sabia. Ara estic segur que devia saber-ho i que amb una ullada a la foto hauria resolt el misteri que vaig arrossegar amb mi durant anys en forma de ciutat d'agulles. Quina ciutat era? Molts anys després, en veure per atzar una fotografia aèria d'Oxford en una guia de cursos d'idiomes, el record del llibre de text em va vindre a la ment i el nom de la ciutat va encaixar, per fi. Sé que la foto roman en algun racó de cals pares, testimoni de la pols dels dies, servada de la ruïna de l'oblit, tot i que el misteri del lloc de la foto el resolguera ja fa temps.

No va ser només l'arquitectura dels cisellats edificis el que amb el temps m'havia d'anar fascinant d'Oxford. Amb els anys, Oxford es feia com més anava més atractiva. Francesc Eixime-

nis, Lewis Carroll, John Ronald Reuel Tolkien, Javier Marías. John Duns Escot, Robert Pring-Mill, Guillermo Martínez. T. E. Lawrence, Robert Graves... tots hi estaven relacionats. Calia, doncs, anar a Oxford i quan per fi ho vaig fer va ser en tren. Mentre començava a caminar per la ciutat des de l'estació ja sabia que no seria l'única vegada que visitaria Oxford, sinó que hi tornaria més vegades, com així ha sigut. Recorde que en el primer viatge em vaig girar el peu només arribar-hi. Vaig deixar anar un crit. El meu amic Natxo Signal, que anava al davant, es va girar espantat. Jo havia amollat la maleta i havia encongit la cama, mentre feia unes passes coix i adolorit.

—Evian, estàs bé?

—M'he girat el peu. Quin mal, per favor!

—Ostres!... No et lesions, Evian, que acabem de començar el viatge!

—Ja veus... No em lesione jugant al tennis i em lesione caminant...

No era cert, en aquell temps jo ja tenia en les profunditats del genoll el germen de la lesió que ha acabat obligant-me a deixar el tennis. La note ara, aquests dies històrics de l'aïllament, amb el meu gat siamés arraulit entre les cames a la recerca d'escalfor. Amb ell al damunt, note punyent el genoll que va començar a esmicolar-se per dins en una pista de tennis del poliesportiu públic de l'Eliana. No vaig dir res aquell dia, com tampoc havia dit res el dia que una fotografia del llibre d'anglès m'havia fascinat a segon de BUP. Una professora estava també prop de mi en aquella ocasió, però ara en una pista de tennis. Curiosament, la professora de tennis era també experta en anglès, perquè era graduada en Llengües Modernes. Als matins treballava al col·legi Edward & Yeats de l'Eliana i a les vesprades era monitora de tennis al poliesportiu municipal de la localitat. Era ella qui m'havia obligat a córrer cap a un dels cantons de la pista per arribar

a una pilota impossible. Llavors vaig sentir la ruptura dins del genoll; el fracàs d'un os que es clevilla. La pilota es va escapar i em vaig encongir adolorit, com passaria a Oxford aquell estiu, amb la cama coixa caminant darrere de Natxo. Devia tindre el dolor pintat a la cara perquè Nerea va preguntar preocupada, com també faria Natxo a Oxford. Nit al poliesportiu de l'Eliana, sentor de fred, bafarades de nit a cada esprint. El meu crit ofegat de dolor. Ella degué sentir el meu crit dissimulat.

–Evian, estàs bé?

Vaig alçar el cap per a mirar-la. Nerea mirava preocupada. Tenia els ulls d'un color ametla clar i els cabells agafats en una cua em semblaren filats de vellut i de nit.

–Evian, estàs bé?

La mateixa pregunta que m'havia fet Natxo en el primer viatge a Oxford i la mateixa pregunta que em va fer Nerea la nit que vaig començar a trencar-me per dins me la va fer també Olga Lambert. I ella també era professora d'anglès. Olga havia vingut feia un curs a fer classe a l'institut on jo faig classe i ens havíem fet amics de seguida. Sovint esmorzàvem junts ella, jo i Lena Malonda, una professora del meu departament, natural d'Oliva. Lena feia mitja jornada, així és que la majoria dels dies esmorzàvem Olga i jo.

–Evian, estàs bé? Fas cara d'estar molt lluny d'ací. A Hogwarts, mínim.

M'ho va preguntar un dia que m'havia notat meditabund durant l'esmorzar. Jo havia alçat els ulls del meu entrepà i havia mirat Olga.

–Hi ha un xiquet de la teua tutoria que m'intriga. Li diuen Richard Spencer.

–Ui! Eixe sí que està a Hogwarts tot el temps.

Olga s'havia rigut el dia que li havia contat la meua anècdota sobre el llibre de text amb una fotografia d'Oxford el secret de la qual jo no havia desvelat fins molt de temps després. Li feia gràcia la meua obsessió per aquella ciutat anglesa i al remat li havia acabat contagiant a ella les ganes d'anar-hi, cosa que ella no havia fet mai. Olga era activa, enèrgica, capaç de ser la primera a arribar a l'institut tot i haver de conduir des de la Vall d'Uixó i haver aviat abans els dos fills xicotets. Tenia tanta energia que jo havia convençut Nerea perquè Olga li fera de preparadora per a les oposicions. Estava convençut que si Olga entrava en la vida de la meua monitora de tenis li esbandiria els dimonis i la impulsaria a deixar l'Edward & Yeats, al qual jo li tenia una mania atàvica, dels temps del viatge a Irlanda ençà, i on pagaven avarament Nerea per les hores de faena. Nerea havia estat entusiasmada quan, en efecte, havia conegut Olga i havia fet la primera sessió amb ella a la Vall d'Uixó. Me n'havia parlat un dia abans de començar l'entrenament nocturn, amb la raqueta entre els braços, apegada al pit, amb els cabells sedosos, una camiseta tèrmica i unes malles llargues. Vestida així semblava encara més primeta i feble del que era, com si una ràfega de vent se la poguera endur.

—La teua amiga Olga és un vendaval. En una sessió amb ella he après una barbaritat, més que en mig quadrimestre a la facultat.

—Clar. Per això és amiga meua. Tu deixa't guiar pels seus consells i veuràs.

Olga també m'havia parlat de Nerea mentre esmorzàvem a la cafeteria de l'institut. Me'n parlava amb els ulls grans, obscurs, la pell blanca, la cara redona, el cos enfundat en roba de Desigual. Em fascinava que tinguera temps de posar-se color a les galtes, pintar-se els llavis i fer-se la ratlla dels ulls i així i tot arribar abans que jo a l'institut. M'havia estat parlant de respostes absurdes en exàmens d'alumnes, de reduir el seu es-

morzar a una poma i unes panses per a arribar perfecta a l'estiu, i de com eren les possessions diabòliques de la seua filla de dos anys quan s'enfadava. Tot això ho deia de forma exagerada i dramàtica i a mi em feia riure, perquè es veia d'una hora lluny que ho magnificava a propòsit. Olga tenia sentit de l'humor i alguns alumnes enamoriscats d'ella que tenia al batxillerat devien haver quedat encisats d'aquella alegria d'ulls, amb ombra i llavis pintats de carmí. Era molt distinta a Nerea; Olga li treia un cap i eren de complexió molt diferent. No m'havia estranyat gens que la meua monitora Nerea també haguera quedat fascinada per la personalitat d'Olga.

—És bona xica, la teua Nerea. Un poc paradeta. Em recorda a mi quan vaig acabar la facultat, encara no havia eixit de l'ou. Però espavilarà. És intel·ligent, si es posa i s'ho creu pot aprovar les opos a la primera.

—Això pense jo. Per això volia que et coneguera, perquè l'espavilares. Escolta, tu no li veus una retirada a Charlize Theron en el videoclip «Crossfire» de Brandon Flowers?

—No conec eixe vídeo, ara el busque. —Olga va traure el mòbil mentre sostenia l'entrepà amb l'altra mà i començà a buscar àgilment la cançó.— Però Charlize Theron no té els cabells del mateix color que Nerea, no?

—No, en el color dels cabells no s'assemblen gens, però jo els veig una semblança.

Olga va veure un fragment del vídeo, va alçar les celles i després em va mirar.

—Evian, no s'assemblen en res. Eres un desastre de fisonomista. S'assemblen com un ou a una castanya. O és que estàs enamorat d'ella i no m'ho has dit i la veus tan guapa com una actriu de Hollywood.

—Enamorat de Nerea jo? No podria, és com una germana xicoteta per a mi, Olga.

Sempre he cregut que sí que en soc, de bon fisonomista, i que reconec les persones, que les recorde per molt que el temps haja passat i que puc establir semblances raonables entre persones. En el vídeo de la cançó «Crossfire» de Brandon Flowers, Charlize Theron té la mirada decidida i Nerea és una xica poc llançada, però en el rerefons dels ulls de Nerea jo veia un rastre de la mirada que l'actriu té en aquest vídeo. És una mirada intrigant, que diu sense parlar. I Nerea és també bella, com Charlize Theron, potser no tant, però sí bella a la seua manera apagada, amb uns llavis semblants, dignes de ser besats alguna nit, sota la llum crepuscular del fanal d'una pista de tennis. Nerea Selena, la jove i tímida professora de tennis, de la qual hauria pogut enamorar-se perfectament el gran poeta Josep Carner, exactament un segle enrere. Jo solia parlar-li dels poetes i ella reia. M'agradava recitar-li uns versos de Francesc Armengol, sobretot cap a la primavera, quan ella ja es posava una d'aquelles faldetes tan curtes que duen les tenistes. De tant de repetir-los, ella s'havia après la tercera estrofa i la déiem junts, jo en to sorneguer en veure-la abillada així i ella amb veu cansada.

Jo't veig encar dins la filferria tanca
darrera la pilota, també blanca,
volant subtil com una flor alada.

I ella feia un salt com si fora una flor alada i jo reia. M'agradava que Nerea riguera amb aquells versos, perquè sovint no ho feia. La major part del temps la consumia un rictus de seriositat, gairebé de tristesa, que contrastava molt amb les germanes Maimont que feien classe a les pistes adjacents, tan rialleres i simpàtiques, molt més extravertides que no pas Nerea. Les envajava? Se sentia intimidada per la bellesa explícita i objectiva de les dues germanes, que sempre duïen la iniciativa en les con-

verses quan al final de la vesprada es reunien tots els monitors per tancar les pistes? O la tristesa li venia de l'interior i no de l'exterior i era una pena íntima que d'ella naixia i en ella moria? Els ulls de Nerea eren vaixells afonats, ulls de naufragi, com va escriure Vicent Borràs; una platja en plenamar castigada per una pluja fina. En la intimitat, jo anomenava Nerea *Lady Shalott*, la dama de Shalott, i ara ho confesse. Confesse que també em va trencar el cor sentir-la plorar sense que ella sabera mai ni poguera imaginar que jo escoltava a l'altra part de la paret. Va ser la nit que vaig abandonar el tenis. *The day the music died*. Nerea Selena, trista i pàl·lida Nerea, la silenciosa i discreta monitora de tenis amb un cor traspasat d'acer i de plom. La meua dama de Shalott, a qui va cantar el poeta Alfred Tennyson i a la qual John William Waterhouse va pintar en tants quadres en els quals jo sempre veia meditabund i lacònic el rostre de la meua monitora de tenis.

—Estic bé, Nerea, no ha sigut res.

Aquella vesprada que ja era nit, entre els pins de l'altra banda de la pista vaig veure que alguna cosa es movia fugaçment, i a la llum dels fanals que il·luminaven el terreny de joc vaig veure la silueta d'un gat negre. El gat s'havia mogut àgil entre els xiprers que creixien arrelats al mur i al filferro de la pista, però mentre jo feia per incorporar-me ell s'havia quedat aturat i em mirava. I vaig pensar que potser m'espiaava. Després d'uns instants en què la mirada del gat negre i la meua es van trobar, l'animal va fer un salt i va desaparèixer, entre la nit.

El viatge a Irlanda va ser l'estiu que vam passar la primera frontera de la vida, aquell estiu de tercer de BUP. Ratlles de guix a la paret dels meus records, la cronologia d'una vida. És fàcil

imaginar el trasbals de les emocions als setze anys, l'impacte de pujar per primera vegada a un avió. Puc veure encara l'aeroport de Manises i aquell vol xàrter ple d'alumnes que anaven a la República d'Irlanda. De tots els grups d'alumnes organitzats en seccions de quaranta només un dels grups anava a la ciutat de Limerick, mentre que tots els altres anirien a Dublín. El meu destí era la ciutat amb nom de poema. Limerick. El barri de Shannon Banks. Com la fotografia del llibre d'anglès, hauria d'arrossegar el nom d'aquella ciutat irlandesa i d'aquell modest barri residencial als afores de Limerick durant molt de temps, crec que fins ara, quan aquests dies d'aïllament forçat ja puc tancar l'última pàgina d'aquell viatge i escriure sobre l'última nit a Irlanda.

No viatjava sol. Per atzar del destí en aquell viatge també venien el meu germà Davide i el meu amic Louis. Els tres havíem sol·licitat la mateixa beca d'estudis que un any abans havia demanat el nostre amic Rafer. Ell havia anat un estiu abans a Edimburg en companyia de més estudiants provinents de tota la geografia valenciana. Eren les beques de l'Institut Valencià de la Joventut. Sé que en aquell viatge el meu amic Rafer es va enamorar per primera vegada. Quants estudiants ens vam enamorar per primera vegada en aquells viatges per a l'aprenentatge de l'anglès en què acabarem aprenent la vida? En tornar, Rafer ens va parlar del castell d'Edimburg, d'abadies enrunades, de monuments a herois escocesos i de *packed lunch*. Recorde una postal de Rafer en què em parlava de pintades nacionalistes a les parets, al·lusions a una cançó de Crash Test Dummies i la imatge de la Royal Mile d'Edimburg. La conserve encara a casa per algun racó, com la foto d'Oxford del llibre de text d'anglès. També ens va dur un parell de pòsters èpics, de cavallers i dracs, que gastàrem enrotllats per a fer una batalla de bastons que els va malmetre sense haver-los ni tret de les fundes de plàstic. Suats, després de lluitar

com uns imbècils amb els pòsters enrotllats, asseguts al sofà del menjador ens va parlar d'Edimburg. Els pòsters no els he conservat, però sí que conserve bé el record d'aquella conversa. Ell ens va clavar al cos el cuc de l'aventura de la vida, més enllà de les aventures pels taulers de les fictícies partides de rol a casa del nostre amic Llanes, al vell poble de Campanar.

Un estiu després érem el meu germà, Louis i jo els qui érem seleccionats per aquella beca, però el destí no va ser Escòcia. El mes de juny abans del viatge ens van reunir al gran saló d'actes del col·legi dels Jesuïtes de València de l'avinguda Pius XII, on el meu germà i jo havíem estudiat l'EGB de xiquets. Coneixíem bé aquell saló, el de les representacions teatrals de Nadal i el dels actes més solemnes. Però en aquella ocasió al saló d'actes no hi havia representació teatral nadalenca ni les butaques les ocupaven alumnes del col·legi, sinó que hi havia dos-cents adolescents acompanyats dels pares. Entre tota aquella munió de gent hi havia les persones que viatjarien amb el meu germà, amb Louis i amb mi, però encara jo no sabia els seus rostres ni tenien nom. Recorde un d'aquells rostres sense nom. Recorde el rostre que tenia dues fileres al davant i que un mes després havia de tornar a veure al meu darrere, en un autocar que anava de l'aeroport de Dublín a la ciutat de Limerick. Em vaig quedar mirant-lo perquè era bell, però també perquè em va semblar que aquella xica havia vingut sola. Jo havia anat amb ma mare, amb el meu germà i amb Louis, però ella no parlava ni comentava res amb les persones que tenia als costats. Prenia notes en una llibreta diminuta i mirava a tort i a dret amb la mirada negra. Recorde haver-me quedat un moment contemplant-la en la penombra del saló, abans del torn de preguntes posterior a la xarrada dels responsables de l'IVAJ i del col·legi Edward & Yeats de l'Eliana, que gestionava els cursos. La pregunta d'un xic del públic en el torn de precís i preguntes va fer que jo desviara l'atenció del

rostre d'aquella xica en la penombra cap a les primeres fileres del saló, d'on havia eixit la pregunta.

—¿Se podrá jugar a tenis en el colegio? O sea, por llevarme la raqueta, digo...

L'empresari Ciril Montón, propietari de l'Edward & Yeats, va contestar la pregunta:

—Oh sí, en Irlanda hay muchos verdes prados para jugar al tenis.

Recorde que la xica del rostre bell i ulls negres va somriure, mentre el saló d'actes el recorria una remor. El somriure d'aquella xica desconeguda d'unes fileres al davant em va semblar un esclat de llum, un inici d'estiu.

Molts anys després d'aquella reunió del mes de juny de 1996 al saló d'actes del col·legi dels jesuïtes, la meua professora de tenis no em llançava pilotes en un prat d'Irlanda, sinó en una pista d'asfalt del poliesportiu de l'Eliana, foradada ací i allà. Vesprada d'hivern que esdevenia nit, un partit de la Champions League en la televisió quan arribara a casa. La monitora també somreia, quan jo arribava just a una pilota que ella havia llançat a un cantó de la pista i me'n queixava. Les vesprades que no treballava al poliesportiu, Nerea feia també classe de tenis al col·legi Edward & Yeats. Com a graduada en Llengües Modernes, Nerea era la docent perfecta per a fer les classes de pretenis dels fills de les famílies que els enviaven allí perquè foren educats en anglés.

—Corre, Evian!

La pilota amenaçava de fer el segon bot, però en l'últim instant jo la caçava i la tornava a l'altre costat de la xarxa i ella em solia premiar amb un crit d'ànim. En ocasions, les germanes Maimont també em feien algun comentari elogiós des de les altres pistes. Aquells elogis eren una droga i per això cada dos dies jo tornava a les pistes de l'Eliana, tan prop del col·legi

que ens havia dut a Irlanda molts anys abans, perquè Nerea em fera córrer de punta a punta de la pista. Els dies en què jo era l'únic alumne que havia assistit a la classe, si se m'escapava alguna pilota, ella solia parlar-me burleta. Recorde un dia que vaig anar a parar entre els xiprers que creixien contra el mur de la pista, entre els arbustos, les plantes i les argelagues. Exhaust, vaig buscar amb la mirada entre les herbes la pilota que havia escapat. Alguna cosa es va moure entre les plantes.

—Què fas parat com una estàtua, Evian? Que has vist un unicorn o què?

I és que certament, amb l'obsessió d'anar a Oxford, aquell any m'havien assaltat dues obsessions més, entre classe i classe a l'institut. Li les havia contat una nit de classe de tennis a Nerea, abans de començar l'entrenament i ella se n'havia rigut. Una d'aquelles obsessions era la història del duc de Marlborough. L'altra era l'unicorn. Estàvem sols a la pista la nit que li havia dit a Nerea que jo buscava un unicorn. Ella havia esclatat en rialles, s'havia tapat la boca i des de les pistes adjacents les germanes Maimont havien escodrinyat per a saber de què reia Nerea, que en poques ocasions esclatava en rialles. Quan s'havia recuperat de l'atac de riure, Nerea s'havia posat a cantar de forma burlesca, entretallada per les rialles, una cançó de Silvio Rodríguez: «Mi unicornio azul ayer se me perdió...». Vaig deixar que Nerea riguera; sempre meditabunda i apagada, veure-la així era un plaer. Però se li havia apagat la rialla tan bon punt va veure que arribaven dos alumnes més a la classe, Albert i Michael. Feien tard. Nerea va tornar al seu tarannà habitual de parpelles caigudes i de veu tacada de tristesa.

No em van ferir les burles de Nerea aquella nit, ni el to sarcàstic amb què havia cantat la cançó, ni tampoc que em preguntara si buscava un unicorn, quan jo m'havia quedat quiet després de perseguir una pilota impossible. Soroll intern d'un

genoll que cruix, alguna cosa que es mou entre els esbarzers dels marges de la pista d'asfalt. No em podia ferir l'alegria de Nerea, però com explicar-li que certament buscava un unicorn perquè ja n'havia vist un en el passat? Quantes persones poden estar segures que en la seua vida han vist ja un unicorn? Jo n'he vist un. Aquella nit el que volia dir-li a Nerea és que jo buscava de retrobar un unicorn que vaig conèixer en els meus dies a Irlanda. Aquella nit, però, el que s'havia mogut entre els arbres dels marges de la pista era un gat negre que em mirava. Va ser la mateixa nit que Nerea havia deixat de sobte de riure i de brillar. Per què s'apaguen les mirades?